

занятий был избран игровой тренинг. Как известно, использование игровых методов обучения предполагает реализацию личностно-деятельного подхода в обучении, что обеспечивает субъект-субъектные отношения между преподавателем и студентами, и студентов между собой.

При организации системы дидактических задач для освоения иноязычной лексики мы пришли к выводу, что только путем создания и формирования познавательных мотивов, которые приводят к необходимости высказать мнение, возможно, достичь успеха в обучении иностранному языку.

Ключевые слова: дидактические задачи, иноязычная лексика, эвристический подход, игровой тренинг, познавательные мотивы, контекстуальное мышление.

Oleksii K. B. The system of didactic tasks on the development of foreign language vocabulary by medical students
In this article, a system of didactic tasks for medical students on the development of components for the development of foreign vocabulary was implemented. In developing this system, we analyzed the goals, objectives and content of the program "Foreign Language" in a medical school, which provides a foreign language mastering as a component of the professional activity of a modern specialist of any profile. When compiling our program, we used a heuristic approach to solving the problem of learning foreign vocabulary. The form of training was chosen as a game training. As is known, the use of gaming methods of teaching involves the realization of a personality-active approach to teaching, which provides subject-subject relations between the teacher and students, and students among themselves.

When organizing a system of didactic tasks for mastering a foreign language vocabulary, we came to the conclusion that it is only by creating and forming cognitive motives that lead to the need to express an opinion it is possible to achieve success in teaching a foreign language.

Key words: didactic tasks, foreign language vocabulary, heuristic approach, game training, cognitive motives, contextual thinking.

УДК 615.8:373.66

Олійник І. В.

АРТ-ТЕРАПІЯ ЯК ОДНА З ІННОВАЦІЙНИХ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Актуальність теми зумовлена пошуком нових технологій та інструментів соціально-педагогічної діяльності в системі соціальної роботи. Обґрунтовано можливості арт-терапії для укріплення, збереження, психокорекції соціального здоров'я клієнтів. Узагальнено теоретичні питання використання технології зцілення мистецтвом в професійній діяльності соціальних працівників. Подано комплексне уявлення про арт-терапію як оригінальний метод прогресивної психолого-педагогічної допомоги в соціальній роботі, що сприяє формуванню здорової й творчої особистості.

Ключові слова: соціальна робота, соціально-педагогічна діяльність, арт-терапія, діагностика, психокорекція, реабілітація.

Соціально-економічна ситуація, що склалася в нашій країні, вимагає кардинальних змін у соціальній сфері, зокрема створення високоефективної, багатопрофільної цільової системи соціального обслуговування населення, яка забезпечить комплексне сприяння у вирішенні соціальних проблем, що передбачає розроблення й впровадження нововведень у соціальній сфері. Концептуальною парадигмою становлення й розвитку системи підготовки кадрів для соціальної роботи повинна стати підготовка висококваліфікованого, конкурентоспроможного, усебічно розвиненого фахівця, спроможного знайти адекватні форми реагування, що відповідають соціальним запитам та швидкозмінному середовищу.

Наразі зростає суспільний та професійний інтерес до технологій та методів, що здійснюють безпечний, позитивний вплив на психічне та соціальне здоров'я особистості за допомогою мистецтва.

Питання зцілення мистецтвом, шляхи активізації внутрішніх ресурсів та потенціалу особистості за допомогою арт-терапії розглядали у своїх дослідженнях О. Ващенко, Н. Вернікова, О. Вознесенська, Н. Ещенко, О. Любарец, Н. Полякова, І. Садова, В. Саранцева, О. Тараріна, А. Чуприков, Т. Яценко та ін.

Питання застосування арт-терапії в діяльності фахівців «допомагаючих» професій (психолога, соціального працівника, корекційного педагога) стали предметом дослідження цілої когорти науковців (С. Андрейчин, М. Докторович, Л. Злочевська, М. Киселева, З. Ленів та ін.).

Аспекти використання арт-терапевтичних методів у професійній діяльності соціальних працівників висвітлювали А. Капська, М. Лукашевич, І. Мигович, Л. Тюптя, Є. Холостова, В. Шахрай та ін.

Метою статті є узагальнення науково-теоретичних та практичних поглядів щодо з'ясування значення арт-терапії в діяльності соціального працівника, визначення основних функцій та переваг арт-терапії як найбільш екологічного методу взаємодії з клієнтом.

Соціальна робота пройшла довгий шлях від добродійності, волонтерської діяльності до академічної спеціальності. На сьогодні це можливість поєднувати знання, професійні методики та особистісні риси,

ставши фахівцем, який підтримує, повертає надію, допомагає змінити життя чи то однієї особистості, чи цілої групи. Саме фахівець соціальної сфери здійснює професійну діяльність, що має на меті сприяти особистості, соціальним групам у подоланні особистісних і соціальних труднощів шляхом підтримки, захисту, психокорекції та реабілітації.

Соціальна робота – це поліфункціональна професійна діяльність щодо вирішення соціальних проблем особистості, спрямована на реабілітацію, адаптацію, інтеграцію індивіда в соціум тощо. Завдання фахівців в галузі соціальної роботи полягає в тому, щоб пом'якшити соціальні протиріччя й покращити взаєморозуміння між людьми, соціально-психологічний клімат у соціумі. Однією з ефективних і екологічних технологій у роботі соціального працівника вважаємо арт-терапію, яка останнім часом набула широкої популярності серед таких спеціальностей як психологія та соціальна робота.

Вважаємо, що зазначений напрям діяльності є ефективним екологічним інструментом, яким соціальні працівники можуть послуговуватися в процесі здійснення професійної діяльності та виконання основних функцій.

У процесі вивчення дисциплін «Технології соціально-педагогічної діяльності» й «Профілактика та корекція соціальних відхилень» даємо можливість студентам ознайомитися з основними напрямами арт-терапії, теоретико-практичними аспектами використання цього методу; техніками та прийомами, якими соціальний працівник може послуговуватися в професійній діяльності.

Арт-терапія (лат. *ars* – мистецтво, грец. *therapeia* – лікування) тлумачиться як лікування або зміцнення мистецтвом і вважається одним із найбільш м'яких, але ефективних методів, що використовуються в роботі психологами, соціальними працівниками, корекційними педагогами і психотерапевтами.

Цей термін з'явився ще в 40-ві рр. ХХ ст. Першим, хто почав його використовувати, був британський лікар, художник Адріан Хілл, який працював у спеціальних госпіталях як арт-педагог і звернув увагу на той факт, що заняття творчістю допомагають хворим легше і швидше одужувати, відволікаючи при цьому від своїх проблем і переживань [2].

Арт-терапія використовується як засіб гармонізації та розвитку особистості через заняття художньою творчістю. Зазначений метод психокорекції, маючи в арсеналі художні прийоми і творчість, орієнтований на внутрішній потенціал особистості, де акцентується на природне виявлення почуттів, настроїв, емоцій.

Поняття «арт-терапія» має декілька тлумачень: по-перше, це динамічна система взаємодії між особистістю, продуктом її образотворчої діяльності та арт-терапевтом у так званому «фасилітуючому» просторі з метою реалізації найважливіших функцій (психотерапевтичної, корекційної, діагностичної, розвиваючої, виховної, реабілітаційної тощо); по-друге, арт-терапія може розглядатися як терапевтична процедура особистості; по-третє, як інноваційна технологія, що зберігає здоров'я [7].

Можна констатувати, що арт-терапія є міждисциплінарним явищем, оскільки виникла на межі мистецтва і науки та увібрала медичні, педагогічні, культурологічні, соціологічні, психологічні аспекти.

Ґрунтовний аналіз психолого-педагогічних досліджень (Л. Виготський, О. Ізотова, О. Нікіфорова) довів, що цей метод сприяє підвищенню рівня самооцінки, зниженню тривожності, учить позбавлятися негативних емоцій і є дуже ефективним методом діагностики, психокорекції та реабілітації.

О. Копитін зазначає, що сучасна арт-терапія використовує багатий досвід культурного надбання з характерними для нього формами художньої експресії та цілювальної практики, пов'язаної з творчістю та спілкуванням [6].

Творчий потенціал закладений у кожній особистості на різній глибині підсвідомості й перенести його у свідомість можливо лише опираючись на особистісну індивідуальність [4].

Використання арт-терапевтичної діяльності пов'язане з вирішенням проблеми психофізичного здоров'я певних соціальних груп: осіб, що постраждали внаслідок жорстокого поводження або насилля, людей похилого віку, безробітних, біженців, правопорушників, робота з проблемними сім'ями, з дітьми, що проявляють дезадаптивні форми поведінки тощо.

Соціальний працівник виступає посередником між особистістю, сім'єю, соціумом, різноманітними державними та громадськими структурами. Фахівець соціальної сфери виконує роль зв'язної ланки між особистістю та мікросередовищем. Для успішного виконання цієї ролі соціальному працівникові необхідно виконувати вимоги, що висуваються до нього, які у зв'язку з прискоренням темпу життєдіяльності, трансформацією соціального досвіду, зміною орієнтирів у підготовці фахівців, реконструюванням сфери соціальних послуг, появою інноваційних технологій та методів здійснення соціально-педагогічної діяльності значно зростають. Відповідно до цього, вимоги до соціального працівника зумовлюються функціями професійної діяльності, які він повинен виконувати.

У сучасній психолого-педагогічній літературі арт-терапія розглядається як інструмент прогресивної психолого-педагогічної допомоги, що сприяє формуванню здорової та творчої особистості, а також реалізації на практиці таких функцій, як діагностична, прогностична, організаційно-комунікативна, психокорекційна, соціально-педагогічної підтримки, психотерапевтична, реабілітаційна, аніматорська, фасилітативна (рис. 1).

Методи арт-терапії можуть бути адаптовані до проблем різного характеру, починаючи від вирішення питань соціальної та психологічної дезадаптації і закінчуючи розвитком внутрішніх ресурсів, потенціалу особистості, а тому є універсальними і дозволяють працювати з усіма категоріями клієнтів соціального працівника. Крім того, арт-терапевтичні техніки допомагають розвинути творчі та комунікативні здібності,

навички соціальної підтримки та взаємодовіри; підвищити самооцінку та рівень самоусвідомлення, емоційний потенціал; сформувати вміння вирішувати внутрішні протиріччя, проявляти емоції, вирішувати конфліктні ситуації, знімати відчуття напруги.

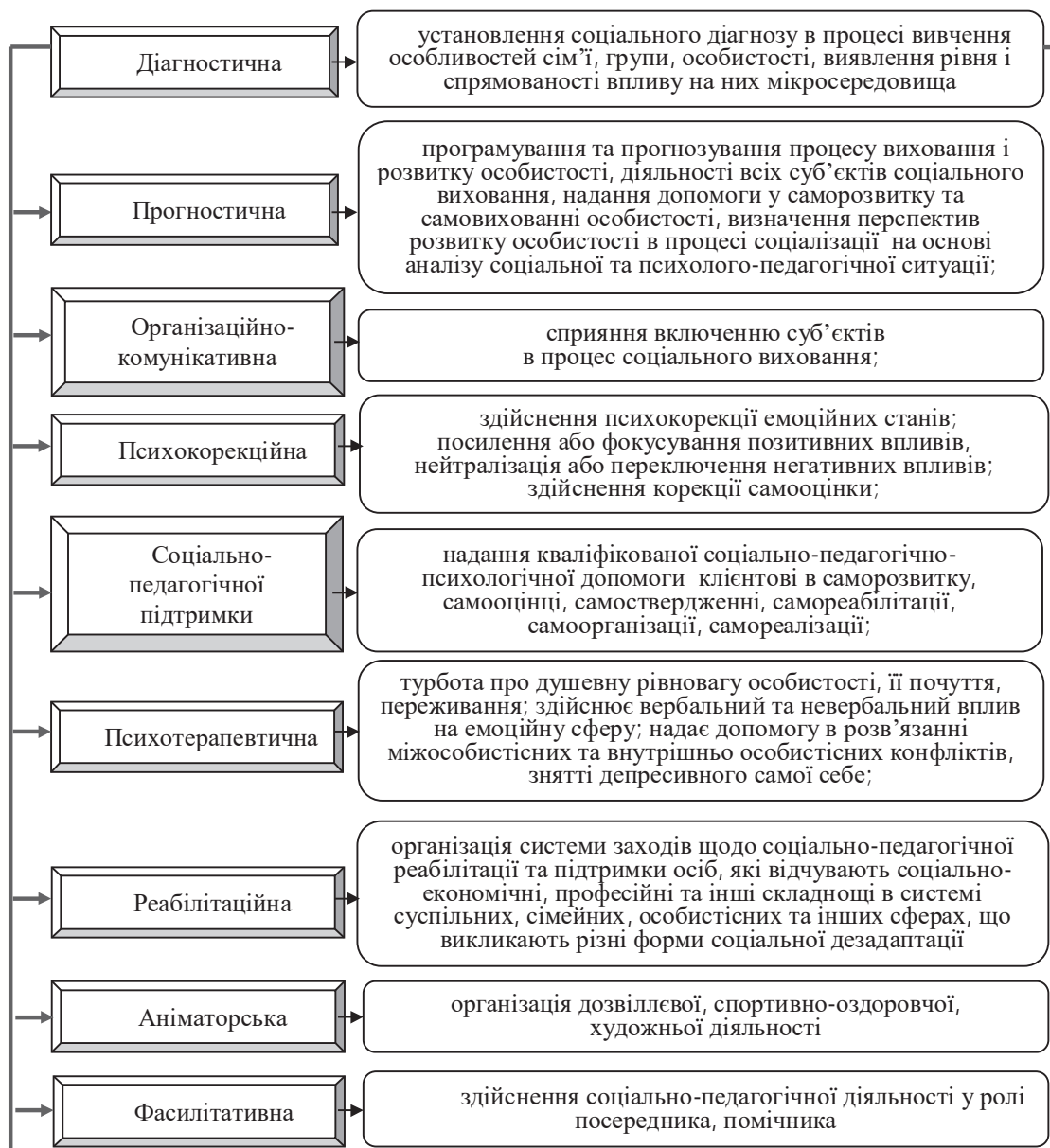

Рис. 1. Використання арт-терапії в процесі реалізації основних функцій соціального працівника

Основною метою арт-терапії в процесі здійснення соціально-педагогічної діяльності є гармонізація внутрішнього стану клієнта, відновлення його здібності знаходити оптимальні шляхи виходу з критичних ситуацій, продовження життя в стані рівноваги.

Розглянемо основні методи арт-терапії, які можуть бути використані в процесі соціально-педагогічної діяльності на різних її етапах (таблиця 1).

Ізотерапія дозволяє клієнтові відчути й зрозуміти себе, виразити свої думки та почуття, звільнитися від негативних переживань. Цей метод є не лише відображенням у свідомості клієнтів оточуючої та соціальної дійсності, але і її моделювання. Зазначений метод можна використовувати з різними категоріями клієнтів, особливої актуальності він набуває в роботі з дітьми, оскільки малювання сприяє узгодженню міжпівкульових взаємозв'язків, активізації конкретно-образного мислення, пов'язаного з роботою правої півкулі й абстрактно-логічного, за яке відповідає ліва півкуля [8].

Мандалотерапія є однією з технік ізотерапії, що полягає у створенні циркулярних композицій – мандал. Поняття «мандала» має санскритське походження і означає «магічне коло» [3].

Створюючи мандалу, клієнт підсвідомо створює символ власної особистості, який допомагає йому зрозуміти себе, чого він вартий, допомагає звільнитися від почуття напруженості, досягти своєї цілісності.

Таблиця 1

Методи арт-терапії, які можуть бути використані у процесі соціально-педагогічної діяльності

Методи арт-терапії	Основні функції
<i>Ізотерапія</i>	дослідження почуттів, ідей, явищ, подій, розвитку навичок міжособистісної взаємодії, формування адекватної самооцінки та впевненості в собі
<i>Мандало-терапія</i>	допомагає клієнтові стимулювати основні джерела енергії, що знаходяться на глибинних пластах розуму, здійснювати процеси саморегуляції, встановити зв'язок із самим собою
<i>Казкотерапія</i>	викликають інтенсивний емоційний резонанс, а їх образи звертаються одночасно до двох психічних рівнів – свідомості і підсвідомості, що створює особливі можливості в процесі комунікації [5]; вони є платформою для формування «морального імунітету» (здатність особистості до протистояння негативним впливам духовного, ментального та емоційного характеру, що походять із соціуму) і підтримки «імунної пам'яті»; повертають клієнта в стан цілісного сприйняття світу; активізують творчий потенціал, передають знання про світ і людські взаємовідносини.
<i>Музикотерапія</i>	подолати психологічний захист – заспокоїти чи навпаки активізувати, налаштувати; допомагають розвинути комунікативні та творчі можливості клієнта, пережити катарсис; підвищують самооцінку на основі самоактуалізації; сприяють реагуванню почуттів; розвивають емпатійні здібності; підвищують соціальну активність; полегшують формування нових взаємовідносин і установок тощо.
<i>Танцювальна терапія</i>	поглиблення усвідомлення членами групи власного тіла та можливостей його використання, що не лише покращує фізичний, емоційний стан учасників, але й слугує розвагою; посилення почуття власної гідності у членів групи шляхом формування у них більш позитивного образу тіла; створює умови для творчої взаємодії; сприяє вирішенню низки завдань: підвищує рухову активність, забезпечує соціотерапевтичне спілкування; забезпечує отримання діагностичного матеріалу для аналізу поведінкових стереотипів клієнта та його самопізнання; пошук аутентичних шляхів розвитку [8].
<i>Ігрова терапія</i>	полегшує емоційний стан клієнта; допомагає усвідомити і прийняти свою «внутрішню дитину»; розвиває почуття самоцінності; здібності до емоційної саморегуляції; сприяє відновленню довіри до світу; здійснює корекцію і профілактику поведінкових проблем та відхилень, а також сприяє розвитку творчого потенціалу особистості.
<i>Пісочна терапія</i>	гармонізувати внутрішній світ; відпрацювати психотравмуючі ситуації на символічному рівні; відреагувати негативний емоційний досвід у процесі творчого самовираження; розширити внутрішній досвід за рахунок усвідомлення глибинних рівнів психіки, зокрема архетипічного, закріплення свідомого «Я» тощо.
<i>Фототерапія</i>	Основні функції фототерапії: звільнення особистості від помилкових для неї конструктів і створення більш органічної системи, що є відбиттям реальності; рефреймінг – сприйняття особистістю себе по-новому завдяки перенесенню в події чи умови, що в реальності не мали місця; експресивно-катарсична функція передбачає, що особистість може самостійно створювати знімки, які відображають її емоційний стан; стимулююча функція пов'язана з тим, що при створенні і сприйнятті фотознімків відбувається активізація різних сенсорних систем (зору, кін естетики, тактильної чутливості тощо).
<i>Метафоричні асоціативні карти</i>	Метафоричні карти створюють атмосферу безпеки та довіри; дозволяють швидко і наочно отримати необхідний об'єм інформації для якісної роботи з клієнтом і діагностувати його проблему; дозволяють моделювати процеси минулого та майбутнього, працювати з лінією часу; дозволяють звернутися до проблеми клієнта через метафору, уникаючи тим самим додаткового дискомфорту та травматизації; дозволяють клієнту вербалізувати проблемну ситуацію (проговорення та усвідомлення почуттів і переживань); запускають внутрішні механізми самоцілення тощо.

Казкотерапія – метод арт-терапії, який використовує казкову форму для інтеграції особистості, розвитку творчих здібностей, розширення свідомості, удосконалення способів взаємодії з оточуючим світом. Концепція цього методу заснована на ідеї цінності метафори як носія інформації.

Музикотерапія – контрольований процес використання звуків та музики; діяльність, яка містить відтворення, фантазування, імпровізацію за допомогою людського голосу та вибраних музичних інструментів чи прослуховування спеціально підібраних музичних творів [1].

Танцювальна терапія – психотерапевтичне використання танцю і рухів як процесуальної дії, що сприяє інтеграції емоційного та фізичного стану особистості. Ця техніка застосовується в роботі з клієнтами, що мають емоційні розлади, порушення спілкування і міжособистісної взаємодії [9].

При творчому підході до рухів під музику танок набуває експресивності, яка дозволяє вивільнити почуття та дослідити приховані протиріччя, що можуть бути причиною психічного напруження. Цей метод дуже ефективний у груповій роботі, оскільки на підсвідомому рівні утворює замкнутий стійкий комплекс – «магічне коло» (спільна діяльність учасників).

Ігрова терапія – психокорекційне використання гри, що здійснює вплив на розвиток особистості, сприяє створенню міцних взаємовідносин між членами групи, допомагає зняти стан тривожності, підвищує рівень самооцінки, дозволяє перевірити себе в різноманітних ситуаціях спілкування, оскільки, як відомо, у процесі гри знімається небезпека соціально значущих наслідків.

Пісочна терапія – один із психокорекційних, розвиваючих методів, спрямованих на розв'язання особистісних проблем через роботу з образами особистої та колективної підсвідомості.

Основна мета цього методу – допомогти клієнтові досягти ефекту самоцілення за допомогою спонтанного творчого вираження особистісного та колективного підсвідомого, включення його у свідоме; посилення здатності особистості до самодетермінації та саморозвитку.

Фототерапія – метод терапевтичного впливу, заснований на застосуванні фотографій або слайдів для вирішення психолого-педагогічних проблем, а також для розвитку й гармонізації особистості. У процесі здійснення консультивання клієнтів можна послуговуватися такими техніками: особисті колекції клієнта (фотокартки, зроблені клієнтом, або фото, які йому просто подобаються); робота з фотографіями клієнта, зробленими іншими особами (клієнт виступає суб'єктом зйомки для подальшого дослідження власного портрету); робота з автопортретом клієнта (ефективна при роботі з проблемою адекватної самооцінки, упевненості в собі); робота із сімейним/біографічним альбомом (фотознімки із сімейного архіву); робота з фотопроекціями (формування спонтанної, першочергової думки про фотокартки в процесі її перегляду чи створення; проєкція – корисний інструмент, що дозволяє клієнту зрозуміти власний спосіб сприйняття оточуючої реальності).

Метафоричні асоціативні карти створюють атмосферу безпеки та довіри. Простота застосування цього інструменту дозволяє соціальному працівникові використовувати його для вирішення міжособистісних конфліктів клієнтів, дослідження сімейних систем, побудови генограм, моделювання та дослідження будь-яких процесів у майбутньому; формувати позитивне мислення; здійснювати самоаналіз та саморозвиток; долати стресові стани; працювати зі страхами тощо.

До головних особливостей зазначеної техніки належать:

1) обхід раціонального мислення, зняття захисту й опору (образ виступає первинним явищем у формуванні свідомості особистості, тому звернення до нього (образу) інтернаціонально за допомогою карт працює для осіб будь-якого віку, статі, ментальності, рівня інтелектуального розвитку);

2) створення діалогу між зовнішнім і внутрішнім світом (на підсвідомому рівні особистість пам'ятає все, що з нею відбувалося, однак не завжди усвідомлює це; слідом за образом спливають асоціації, пов'язані з ним у підсвідомості, що дозволяє переглянути внутрішній «фотоальбом» клієнта; карти виконують роль пускового механізму у світ уяви, дозволяють створити безпечне екологічне поле для діалогу між зовнішнім і внутрішнім світом клієнта);

3) реконструкція подій (реконструкція психотравмуючих подій на картах дозволяє уникнути додаткової ретравматизації особистості, запускає її внутрішні процеси самоцілення, створює безпечний контекст пошуку і моделювання вирішення, активізує процеси пошуку власного унікального шляху виходу з кризової ситуації).

Діяльність фахівця соціальної сфери є відповідальною, оскільки здійснює вплив на соціальні структури, оточення, на психоемоційний стан особистості клієнта. У зв'язку з цим на сучасному етапі підготовки соціальних працівників арт-терапія має суттєві переваги над іншими методами, не має обмежень у використанні, зокрема вікових, викликає позитивні емоції, допомагає справитися з апатією, звільнитися від переживань, є засобом розвитку уваги до почуттів, посилення відчуття власної цінності, стимулює творчий потенціал та внутрішні механізми самовдосконалення й самореалізації особистості.

Використана література:

1. Ворожцова О. Музыка и игра в детской психотерапии. М. : Издательство Института Психотерапии, 2004. – 90 с.
2. Докторович М. Арт-терапія в діяльності психолога та соціального педагога / М. Докторович, Г. Рурик, І. Хозраткулова. – Київ : Редакції загальнопедагогічних газет, 2014. – 97 с.
3. Эндриус Т. Искусство лечения цветом / Пер. с англ. О. Матвеевой. Москва : ЦАИ, 1998. – 176 с.
4. Ермолаева-Томина Л. Психология художественного творчества: Учебное пособие для вузов. 2-е изд. Москва : Академический проект: Культура, 2005. – 304 с.
5. Зинкевич Т., Михайлов А. Волшебный источник. Теория и практика сказкотерапии. СПб. : Сمارт, 1996. – 100 с.
6. Копытин А. Социальная и клиническая арт-терапия [Электронный ресурс] // Клиническая и медицинская психология: исследования, обучение, практика: электрон. науч. журн. – 2013. – № 2 (2). – Режим доступа: <http://medpsy.ru/climp> (дата обращения: 20.02.2018 г.).
7. Лебедева Л. Арт-терапия в педагогике // Педагогика. – 2000. – № 10. – С. 21–25.
8. Осипова А. Общая психокоррекция. Москва, 2000. – 512 с.
9. Остер Дж. Рисунок в психотерапии. Методическое пособие. Москва : Прогресс, 2000. – 184 с.

References:

1. Vorozhtsova, O. A. (2004). Muzyka i igra v detskoj psixhoterapii [Music and play in children's psychotherapy]. Moscow, Institut psixhoterapii Publ., 90 p. (In Russian).
2. Doktorovych, M. O., Ruryk, H. L. & Khozratkulova, I. A. (2014). Art-terapiia v dialnosti psykholooha ta sotsialnoho pedahooha [Art therapy in the activity of a psychologist and social teacher]. Kyiv, Redaktsii zahalnopedahohichnykh hazet Publ., 97 p. (In Ukrainian).
3. Endrius, T. In O. Matveeva (Ed.). (1998). Iskusstvo lecheniia tsvetom [The art of color curing]. Moscow, TsAI Publ., 176 p. (In Russian).
4. Ermolaeva,-Tomina, L. B. (2005). Psikhologiiia khudozhestvennoho tvorchestva: 2-e izd. [Psychology of artistic creativity: 2nd ed.]. Moscow, Akademicheskii proekt: Kultura Publ., 304 p. (In Russian).
5. Zinkevich, T. D. & Mikhailov, A. M. (1996). Volshebnyi istochnik. Teoriia i praktika skazkoterapii [A magical source. Theory and practice of fairy tale therapy]. Sankt-Peterburh, Smart Publ., 100 p. (In Russian).

6. Kopytin, A. I. (2013). Sotsialnaia i kkinicheskaia art-terapia [Social and Clinical Art Therapy]. Klinicheskaia i meditsinskaia psikhologhiia: issledovaniia, obuchenie, praktika [Clinical and medical psychology: research, training, practice], no. 2 (2). – Access mode: <http://medpsy.ru/climp> (In Russian).
7. Lebedeva, L. D. (2000). Art-terapiia v pedahohike [Art therapy in pedagogy]. Pedahohika [Pedagogy], no. 10, pp. 21–25 (In Russian).
8. Osipova, A. A. (2000). Obshchaia psikhokorreksiia [General psychocorrection]. Moscow, 512 p. (In Russian).
9. Oster, Dzh. & Houll, L. (2000). Risunok v psokhoterapii [Figure in psychotherapy]. Moscow, Prohress Publ., 184 p. (In Russian).

Олейник И. В. Арт-терапия как одна из инновационных психолого-педагогических технологий в профессиональной деятельности социальных работников

Актуальность темы обусловлена поиском новых технологий и инструментов социально-педагогической деятельности в системе социальной работы. Обоснована возможность арт-терапии для укрепления, сохранения, психокоррекции социального здоровья клиентов. Обобщены теоретические вопросы использования технологии исцеления искусством в профессиональной деятельности социальных работников. Определено комплексное представление об арт-терапии – оригинальном методе прогрессивной психолого-педагогической помощи в социальной работе, что способствует формированию здоровой и творческой личности.

Ключевые слова: социальная работа, социально-педагогическая деятельность, арт-терапия, диагностика, психокоррекция, реабилитация.

Oliinyk I. V. Art therapy as one of the innovative psychological and pedagogical technologies of social workers activities

Relevance of the theme is determined by the searching for new technologies of social and pedagogical activity in the system of social work. The capabilities of art therapy for strengthening, preservation, psychocorrection of social health of clients are described. Based on the analysis of psychological, pedagogical and scientific-methodical studies the theoretical questions of the usage of art technology in the professional activity of social workers have been explained. The complex idea of art therapy as the original method of progressive psychological and pedagogical assistance in social work that develops healthy and creative personality is presented.

Theoretical and practical thoughts on the value of art therapy in the activities of social workers were analyzed; the main functions and benefits of art therapy as the healthiest way of cooperation with the client have been identified.

Art therapy is considered as an instrument of progressive psychological and pedagogical assistance, that helps to become healthy and creative as well as to put into practice such functions as diagnostic, prognostic, organizational and communicative, psycho-corrective, social and pedagogical support, psychotherapeutic, rehabilitation, animation, facilitative.

The basic methods of art therapy which are being introduced to future social workers in the process of studying such disciplines as "Technologies of social and pedagogical activity" and "Prevention and correction of social deviations" are described.

Key words: social work, social-pedagogical activity, art therapy, diagnostics, psychocorrection, rehabilitation.

УДК 373.211.24

Онищук І. А.

**РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ САМОВИРАЖЕННЯ ЯК ВАЖЛИВИЙ СКЛАДНИК
СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

Стаття присвячена проблемі підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у контексті особисто-орієнтованої моделі вищої освіти, яка є на часі. Увага зосереджується на таких ключових питаннях, як особисто-професійне становлення майбутнього фахівця, розвиток культури самовираження молодшої людини на основі аналізу наукових праць із філософії, психології та педагогіки. У публікації окреслені основні аспекти науково-дослідної діяльності в означеному напрямі, а саме: визначено мету, першочергові завдання та передбачені науково обґрунтовані шляхи вирішення проблеми. Також зазначається, що концепція дослідження забезпечується єдністю методологічного, теоретичного та методичного аспектів.

Ключові слова: особисто-професійне становлення майбутнього фахівця дошкільної освіти, культура, індивідуальна культура, культура самовираження майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти, творча діяльність.

Освіта в сучасному світовому суспільстві є однією зі значущих сфер діяльності людини, оскільки від її спрямованості та ефективності сьогодні залежать перспективи розвитку всього людства. Останнім часом світ активно змінює своє ставлення до всіх видів освіти, зокрема вища школа, розглядається як головний чинник соціального та економічного прогресу. Фахівців вважають, що причиною такого розуміння є визнання людини найважливішою цінністю та капіталом сучасного суспільства, здатної до пошуку нових знань, прийняття нестандартних рішень та такої, яка оптимально зберігає довкілля.

Відповідаючи на виклик сьогодення, практично всі розвинуті країни здійснюють різні за глибиною та масштабами реформи національних систем освіти. З огляду на входження України до європейського освітнього